

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Pakolaiskeskustelu MV-lehdessä: Merkityksellistämisen mekanismit ideologisissa puhuttelutavoissa

Tässä artikkelissa tarkastelen, millaista julkista keskustelua Euroopan pakolaiskriisistä on käyty MV-lehdessä, joka on yksi Suomen tunnetuimmista ja kiistellyimmistä perinteistä mediaa vastustavista verkkojulkaisuista. Tutkin, miten julkaisu merkityksellistää pakolaiskeskustelua käyttämällä erityisiä ideologisia puhuttelutapoja. Lähestyn tutkimusasetelmaani ryhmäpolarisoitumisen näkökulmasta diskurssinarratologian keinoin. Digitaalisena aikakautena yhteiskunnan ja julkisen keskustelun on nähty polarisoituvan erityisesti pakolaisiin ja maahanmuuttoon liittyvissä aiheissa. Lähi-idästä lähteneiden pakolaisten tulo Eurooppaan on ollut otsikoissa läntisten demokratioiden medioissa syksystä 2015 lähtien. Tässä artikkelissa tutkin kahta esimerkkitapausta, joista julkaistiin juttuja MV-lehdessä syksyllä 2015. Ensimmäinen on Hennalan hätämaajoituskeskuksen portilla syyskuussa 2015 sattunut mielenilmaus, jossa Ku Klux Klan -asuun pukeutunut nuorimies oli vastaanottamassa turvapaikanhakijoita kuljettanutta linja-autoa Suomen lippu kädessään. Toinen tapaus käsittää terroristijärjestö Isisin Pariisiin marraskuussa 2015 tekemät iskut Stade de France -jalkapallostadionin edustalla, Bataclan-konserttitalossa rock-konsertin aikana sekä useassa kahvilassa ja ravintolassa. Analyysini perusteella MV-lehti käyttää pakolaiskriisin käsittelyssä ideologisia puhuttelutapoja vahvistaakseen selkeän rasistista ja yleistä epäluottamusta lisäävää agendaansa, jolla se merkityksellistää suomalaista pakolaispolitiikkaa ja maahanmuuttoa. Julkaisun yksiuolotteisen puhutavan taustalla voi nähdä tietoisien tavoitteen johtaa samanmielisiä lukijoita kohti yhä äärimmäisempiä mielipiteitä.

AVAINSANAT: MV-lehti, pakolaiskriisi, ryhmäpolarisoituminen, ideologinen puhuttelutapa

Journalistista mediaa on moitittu viime vuosina Suomessakin tärkeistä yhteiskunnallisista asioista vaikenemisesta, yksipuolisesta uutisoimisesta, poliittisesta korrektiudesta¹ ja valehtelemisestä². Syytöksiä ovat esittäneet niin poliitikot kuin kansalaiset. Julkisuudessa on korostunut yhteiskunnallinen vastakkainasettelu, joka on

liittynyt erityisesti näkemyksiin pakolaisista ja maahanmuutosta, ja heijastunut myös mediakenttään (Reunanen 2018). Vaihtoehtoksi perinteiselle uutismedialle on digitaalisen ajan hybridissä mediajärjestelmässä (Couldry 2012; Chadwick 2013) perustettu erilaisia verkkojulkaisuja, joita yhdistää eritoten ”valtamediaa” kohtaan suunnattu kritiikki (esim. Holt 2016a; Reunanen 2018). Tunnetuin ja kiistellyin verkkojulkaisuista on Suomessa MV-lehti (nyk. MV-media), jonka perusti suomalaissyntyinen Ilja Janitskin Barcelonassa vuonna 2014 (Nieminen 2018). Suomalaisten verkkosivustojen kävijämääriä mitanneen Oindex.fi-palvelun tilastojen mukaan MV-sivustolla vieraili maaliskuussa 2015 yli 800 000 erillistä kävijää, jotka nostivat sivuston hetkellisesti Suomen kymmenen suosituimman verkkosivuston joukkoon (Vainio 2015). Tuoreimman tutkimustiedon mukaan MV-lehden viikkotavoittavuus aikuisväestöstä on viisi prosenttia (Reunanen 2018). MV-lehti on saanut näkyvyyttä etenkin yhteisöpalvelu Facebookissa, jonka kautta MV-lehden juttuja jaettiin syksystä 2015 vuodenvaihteeseen 2017–2018 noin 890 000 kertaa (Nieminen 2018). Tammikuussa 2018 MV-lehti vaihtoi nimensä MV-mediaksi vetovastuun siirrettyä Janitskinilta Nykysuomi.fi-sivuston vetäjänä tunnetulle Juha Korhoselle (MV 13.1.2018). Helmikuussa 2018 Janitskin kertoi, että hän kyllästyi maahanmuuttovastaisiin piireihin MV-lehden ympärillä (Nieminen 2018). Helsingin käräjäoikeus aloitti oikeudenkäynnin Janitskinin rikosepäilyistä kesäkuussa 2018. Syyttäjä vaati Janitskinille vuoden ja kahdeksan kuukauden vankeustuomiota (Yle Uutiset 2018)³.

MV-lehti luonnehtii olevansa ”suomalaisen vapaan journalismin erikoisjulkaisu”, joka on ”100% kansalaisten asialla” (www.mvlehti.net). MV-lehden tarkoitus Suomessa käytävässä pakolaiskeskustelussa on julkaisun mukaan vastata kansalaisten tarpeeseen kertomalla asioista, joita ”valtamedia” ei käsittele joko lainkaan tai ainoastaan yksipuolisesta näkökulmasta. ”Valtamedialla” MV-lehti tarkoittaa perinteistä mediaa eli ammattimaisesti toimitettuja journalistisia tiedotusvälineitä. Kansalaisten puolestapuhujana esiintymisen voi ymmärtää julkaisun pyrkimykseksi ottaa pakolaiskeskusteluun mukaan ne kansanosat, jotka katsovat tulleen syrjityiksi elitistiseksi kokemassaan perinteisessä mediassa. Pelkästään samanmielisistä jäsenistä koostuvien ryhmien mielipiteet voivat kuitenkin herkästi yksipuolistua ja kärjistyä. Tätä ilmiötä kutsutaan Sunsteinin (2003) mukaan ryhmäpolarisoitumiseksi. Tässä artikkelissa tarkastelen MV-lehden julkaisemia juttuja kahdesta Euroopan pakolaiskriisiin liitettävissä olevasta tapauksesta. Selvitän, millaisin mekanismein MV-lehti merkityksellistää keskustelua aiheesta, joka on viime vuosina ollut yksi kiistellyimmistä julkaisuudessa käsitellyistä teemoista (Savolainen 2015). Tutkimuskysymykseni on: Miten MV-lehti merkityksellistää pakolaiskeskustelua ryhmäpolarisoitumisen näkökulmasta?

Maahanmuuttovastaiset perinteisen median kritisoijat

Vaihtoehtoisen journalismin eli vaihtohtomedian pääasiallinen tarkoitus on perinteisen median ja sen ammatinharjoittajien haastaminen (Atton 2010). Vaihtoehtomediaksi käsitettävien julkaisujen tavoitteena on antaa ääni vähemmistöille (Bailey

ym. 2008), kuten protestiryhmille, toisinajattelijoille, valtavirran ulkopuolella oleville poliittisille järjestöille sekä faneille ja harrastajille (mm. Atton 2009; 2004; Harcup 2011). Vaihtoehtojournalismissa voidaan käsitellä aiheita, joita valtavirtamedia ei tuo esiin, ja antaa ääni niille, joista jutuissa puhutaan (Harcup 2011). Vaihtoehtomediat pyrkii purkamaan poliittista ja taloudellista kulttuurista hegemoniaa, jota valtavirtamedia pitää yllä (Fuchs 2010).

Yhdysvalloissa äärioikeisto on jo vuosikymmenet käyttänyt hyväkseen digitaalista mediaa edistääkseen ideologista agendaansa (Marwick & Lewis 2017; Faris ym. 2017) sekä vahvistaakseen identiteettiään tukijoidensa keskuudessa ja verkostoituaakseen samanmielisten ryhmien kanssa (mm. Padovani 2008; Caiani ym. 2012). Atkinson ja Leon Berg (2012) totesivat, että amerikkalaista Teekutsuliikettä ja muita oikeistopoliittisia liikkeitä kannattavat vaihtoehtomediat kiinnittyvät tiukasti konservatiiviseen ideologiaan perustuslaista, hallituksesta ja moraalista. Ne myös määrittävät tarkasti ihmiset, ryhmät ja ideat, joita lukijoiden tulee kunnioittaa, pelätä ja vastustaa. Ruotsissa valtavirtamediaa arvostelevia verkkojulkaisuja (mm. Fria Tider, Avpixlat ja Nyheter Idag) on tutkittu maahanmuuttokriittisinä vaihtoehtomedioina. Kyseisten julkaisujen mukaan perinteinen uutismedia ei hoida tehtäviään, vääristää tosiasioita ja ohjaillee tarkoituksellisesti ihmisten mielipiteitä. (Holt 2016a; 2016b.) Holtin (2016b; 2016a) mukaan nämä mediat eivät muodosta todellista vaihtoehtoa vakiintuneelle, journalistiselle medialle, sillä niiden jakamat ”vaihtoehtoiset” mielipiteet edellyttävät alkupeiräisten näkemysten olemassaoloa. ”Vaihtoehto” on siis mahdollista tulkita opposition reaktioksi valtavirtaa kohtaan.

Tässä artikkelissa tarkastelen MV-lehden pakolaispuhetta ryhmäpolarisoitumisen (Sunstein 2003) näkökulmasta. Sunsteinin ideaa mukaillen esitän ajatuksen MV-lehdestä ammattimaisena polarisoijana, joka verkkojulkaisun muodossa pyrkii kärjistämään samanmielisten lukijoiden suhtautumista tiettyihin aiheisiin, kuten pakolaisiin ja maahanmuuttoon.

Suomessa perinteisen median kritiikille rakentuvat verkkojulkaisut ovat verrattain uusi ilmiö, jonka syntyä on jouduttanut pakolaisten määrän äkillinen kasvu vuodesta 2015 lähtien. Nopean suosion saavuttaneille verkkosivuille on tyypillistä yhdistää faktoja sepitettyihin tarinoihin ja huhuihin, hämärtää tosiasioita sekä kehystää informaatiota omaan agendaansa sopivaksi. (Ylä-Anttila 2017.) Julkaisuilla ei yleisesti ole vastaavaa päätoimittajaa, joka olisi moraaliossa vastuussa yleisölleen juttujensa sisällöstä ja luotettavuudesta (vrt. Kuutti & Puro 1998). Perinteistä uutismediaa vastustavat verkkojulkaisut vetoavat tyypillisesti sananvapauteen. MV-lehden lisäksi samaan kategoriaan lukeutuvat muiden muassa Magneettimedia, Oikea Media, Kansalainen ja Vastavalkea, joista viimeistä lukuun ottamatta kaikille on yhteistä voimakkaan maahanmuuttovastainen agenda. Julkaisut poimivat tyypillisesti uutisaineistoa verkosta, muokkaavat sitä asenteellisesti ja vääristellen sekä kritisoivat ammattimaisesti toimitettua journalistista uutismediaa (Reunanen 2018).

Reuters-instituutin Digital News Report -tutkimuksen Suomen maaraportin mukaan MV-lehden ja Magneettimedian tunnettuutta ovat lisänneet niihin liittyvät rikossyytteet ja oikeudenkäynnit. Oikean Median ja Kansalaisen tyyli on MV-lehteä ja Magneet-

timediaa asiallisempi, mutta myös niiden juttuja leimaavat maahanmuuttovastaisuus ja konservatiivinen näkemys. Aiemmin mainituista Vastavalkea kritisoi maahanmuuton sijaan kansainvälistä kapitalismia ja globalisaatiota. Vastajulkaisujen lukijat kertovat käyttävänsä sivustoja muun muassa siksi, että ne kertovat ”rehellisesti” ja ”kaunistelematta” asioista, joista ”valtamedia” vaikenee. (Reunanen 2018.) Turun yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan perussuomalaisista lähes kolmasosa luottaa MV-lehteen (Koivula ym. 2016).

Julkisen sanan neuvoston mukaan yksikään edellä mainituista julkaisuista ei ole sitoutunut JSN:n perussopimukseen, joten niitä eivät velvoita itsesääntelyyn perustuvat Journalistin ohjeet. Mikään edellisistä ei ole myöskään JSN:n kannatusyhdistyksen jäsen, joten julkaisuista ei voi kannella JSN:lle. (JSN 2018.) MV-lehden nykyisen vetäjän Juha Korhosen suhdetta yhteisiin journalistisiin pelisääntöihin ja sananvapautteen sisältyvään vastuuseen kuvastaa hänen lausuntonsa: ”Mihinkään teatteriin (JSN) emme tule koskaan kuulumaan, koska se on totaalinen irvikuva ”muka valvovasta tahosta”, sillä todellisuudessa mediat valvovat itse itseään JSN:ssä” (MV-media 13.1.2018).

Mediatutkimus on pyrkinyt luokittelemaan MV-lehteä sen lyhyen olemassaolon⁴ ajan useaan eri kategoriaan, joista ei toistaiseksi ole päästy yksimielisyyteen. Verkkojulkaisua on kutsuttu muun muassa valemediaksi, jonka sisältö on rasistista, maahanmuuttovastaista ja islamofobista (mm. Vehkoo 2016; Haasio ym. 2017). Khaldarovan ja Pantin (2016) mukaan valeuutiset ovat olemukseltaan usein viihdepropagandan kaltaisia juttuja, joiden tarkoitus on johtaa lukija harhaan. Valemedian käsite jää mielestäni MV-lehden osalta liian pinnalliseksi, sillä sen jutut perustuvat suurelta osin perinteisten tiedotusvälineiden alkuperäisiin uutisiin (ks. Mäntymaa 2016). Alkuperäisen kontekstin muuttaminen ja tarinan uudelleen kehystäminen ohjaa lukijoita tiettyyn tulkintaan (Noppari & Hiltunen 2018), mutta ei muuta jutuissa käytettyjä faktoja suoranaiseksi valheeksi. Noppari & Hiltunen (2018) määrittävät MV-lehden populistiseksi vastamediaksi julkaisun voimakkaan populistisen retoriikan vuoksi, jonka he näkevät yhdistävän myös muita ääripuolueellisia verkkojulkaisuja. Vastamedia-käsitteellä on aiemmassa tutkimuksessa viitattu julkaisuihin, jotka pyrkivät nimenomaan haastamaan tai vastustamaan perinteistä journalismia ja julkisuutta (Downey & Fenton 2003). MV-lehteä voisikin kutsua reaktiiviseksi julkaisuksi, joka jakaa omaan agendaansa sopivia perinteisen median uutisia uudelleen kehystettyinä. Holtia (2016b; 2016a) mukaillen voi ajatella, että MV-lehden olemassaolo on riippuvainen journalistisesta mediasta.

MV-lehden arvioiminen mediana perinteisen journalismitutkimuksen normatiivisesta näkökulmasta saattaa kuitenkin olla sudenkuoppa, sillä näin julkaisu ja sen tuottama sisältö tulevat suoraviivaisesti legitimoituksi osaksi suomalaista mediakenttää. Tästä syystä en lokeroi MV-lehteä yhteenkään edellä kuvattuun kategoriaan, vaan tarkastelen aineistoani osana sitä julkista keskustelua pakolaiskriisistä, jota on käyty samalla digitaalisella verkkoareenalla perinteisen journalismin kanssa. Valitsemani lähestymistapa nostaa esiin kysymyksen, onko MV-lehteä aiheellista tarkastella normatiivisesta näkökulmasta perinteiseen mediaan rinnastettavana tiedonvälittäjänä. Palaan tähän kysymykseen johtopäätöksiä käsittelevässä luvussa.

Ryhmäpolarisoituminen julkisessa keskustelussa

Tutkimukseni teoreettisena lähtökohtana on ryhmäpolarisoitumisen käsite. Sunstein (2003) on sanonut ryhmäpolarisaation olevan vaaraksi demokratialle välttämättömälle julkiselle keskustelulle. Ryhmäpolarisoituminen tarkoittaa, että samanmielisistä koostuva ryhmä päätyy ottamaan puheena olevaan aiheeseensa jyrkemmän kannan kuin mitä sen jäsenillä oli keskusteluun ryhtyessään. Jos internet täyttyy erilaisista, yksipuolista maailmankuvaa levittävistä julkaisuista, julkinen keskustelu ei toteudu demokratian edellyttämällä tavalla (Emt., 89–90). Sunstein (2017; 2018; myös mm. Pariser 2011; Del Vicario ym. 2016) on yksi keskeisimmistä tutkijoista, joka on nostanut esiin internetin ja sosiaalisen median luonteen ideologisina kaikukammioina. Hän varoittaa, että vihaa lietsovat verkkosivustot ovat uudenlainen uhka demokratialle, koska ne ovat otollista maaperää valeuutisten ja salaliittoteorioiden levittämiseksi. Sunsteinin (2018) mukaan sosiaalisen median yhtiöt Facebook etunenässä lajittelevat käyttäjät samanmielisistä koostuviin ryhmiin luoden heidän näkökulmiaan vahvistavia kaikukammioita.

Tuore mediatutkimus tarkastelee demokratian heikkenemistä pääosin kolmesta eri näkökulmasta: sosiaalisen median käyttöä, ”disinformaation” eli tarkoituksellisesti levitetyn virheellisen tiedon esiintyvyyttä verkossa sekä poliittista polarisoitumista (Tucker ym. 2018). Disinformaation tuottajia verkossa ovat esimerkiksi itsenäiset trollit, jotka jakavat provosoivia viestejä kylvääkseen eripuraa ja saadakseen aikaan reagoitua (Phillips 2015). Trollit myös ottavat osaa yhteiskunnan jäsenten mielipiteiden tahalliseen kärjistämiseen (Higgin 2013). Internet on niin ikään hedelmällinen maaperä salaliittoteorioille, joita harrastelijat jakavat sosiaalisen median eri palvelimissa (Marwick & Lewis 2017). Salaliittoteoriat voivat muodostaa yksiulotteisen uskomusjärjestelmän, jossa itseriittoinen maailmankuva muodostuu samansuuntaisista, toisiaan vahvistavista uskomuksista (Wood ym. 2012). Viime vuosikymmenen aikana syntyneen, vahvasti ääripuolueellisen median on väitetty olevan tänä päivänä disinformaation ensisijainen tuottaja ja levittäjä (Faris ym. 2017). Verkossa jaettava virheellinen tieto voimistuu erityisesti samanmielisistä jäsenistä koostuvissa puolueellisissa yhteisöissä, joiden ulkopuolelle algoritmit suodattavat eriävät mielipiteet (mm. Del Vicario ym. 2016). Boxell ja kumppanit (2017) tosin huomasivat, että internet selittää vain pienen osan polarisoitumisen viimeaikaisesta lisääntymisestä. Esimerkiksi Facebookin ja Twitterin käyttäjien on todettu altistuvan yllättävän useille erilaisille näkemyksille (Bakshy ym. 2015; Duggan & Smith 2016).

Ryhmäpolarisoitumisen käsitteen juuret ovat psykologian ja sosiaalipsykologian alalla, jossa ilmiötä on tarkasteltu muun muassa ryhmäkeskustelun hierarkioiden ja päätöksenteon kannalta (esim. Myers & Lamm 1976; Zuber ym. 1992). Sunsteinin (2003) mukaan ryhmäpolarisoituminen on ennen kaikkea vihanpidon, etnisten ja kansainvälisten selkkausten sekä sodan väline. Vihasta ammentaville, eriytyneille ryhmille on ominaista, että niiden jäsenet puhuvat vain keskenään vahvistaakseen mielipiteitään ja suojautuakseen altistumasta vastakkaisille näkökulmille. Taipumus yksipuolistumiseen ja mielipiteiden kärjistymiseen on yksi selitys myös vihapuheelle, joka

lisää eri ryhmien vastakkaisuutta ja kasvattaa niiden tietoisuutta omista näkemyksistään. Samanmielisistä jäsenistä koostuvissa ryhmissä ihmiset kuulevat vain ”oman äänensä kaikua ja samoja ajatuksia toistavia kommentteja”. (Emt., 88–89.) Tämän voi ymmärtää siten, että ryhmän jäsenet jakavat yhteisen arvoperustan, joka heidän puheessaan yksipuolistuu ja jyrkkenee. MV-lehden pakolaiskeskustelun tarkasteleminen ryhmäpolarisoitumisen näkökulmasta on mielestäni tärkeää, sillä käsitteen avulla voi avata ja selittää niitä mekanismeja, jotka voivat johtaa lukijoiden asenteiden kärkeilyyn ja aiempien näkemysten vahvistumiseen.

Aineistot ja menetelmät

Tämän artikkelin aineisto koostuu kahden tapauksen jutuista, jotka on julkaistu MV-lehdessä syksyllä 2015. Molemmat tapaukset liittyvät Euroopan pakolaiskriisiin. Tällä käsitän vuosina 2014–2015 alkaneen tapahtumasarjan, jonka seurauksena Lähi-idästä, Afrikasta ja Etelä-Aasiasta lähti suuri määrä ihmisiä Eurooppaan pyrkimyksensä hakea turvapaikkaa. Vuonna 2015 pakolaisten tulo konkretisoitui myös Suomessa, kun maahamme saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita, yhteensä 32 476 henkilöä⁵. MV-lehden suosion huippu sijoittuu vuosiin 2015–2016, joten aineisto on koottu ajanjaksolta, jolloin MV-lehti keräsi eniten sivulatauksia (Nieminen 2018). Valitsin aineistooni tapaukset syksyltä 2015, sillä halusin tarkastella ajanjaksoa, jolloin turvapaikanhakijoiden tulo oli kiivaimmillaan ja myös MV-lehden juttuja luettiin eniten.

Tapaus Hennala on Hennalan hätämajoituskeskuksen portilla 24.9.2015 tapahtunut suomalaisten rasistinen mielenilmaus, jossa myös Ku Klux Klan -asuun pukeutunut mies oli vastaanottamassa turvapaikanhakijoita kuljettanutta linja-autoa. Aiheesta julkaistiin MV-lehdessä 28 juttua ajanjaksona 24.9.–31.12.2015. Hennalasta kertova uutinen tuli tunnetuksi erityisesti kuvasta, jossa ”kaapumies” piteli Suomen lippua, ja se rikkoi uutiskynnyksen perinteisessä mediassa ympäri maailman. Valitsin Hennalan tapauksen analyysin toiseksi kohteeksi, sillä kuva Ku Klux Klan -miehestä teki rasismin Suomessa näkyväksi (Nikunen & Pantti 2018, 71), ja tästä syystä tapausta on kiinnostavaa tarkastella nimenomaan MV-lehden kontekstissa.

Tapaus Pariisi käsittää terroristijärjestö Isisin Pariisissa tekemät iskut 13.11.2015. Iskuissa kuoli arvioiden mukaan yli 130 siviiliä, mikä on Ranskan historian suurin määrä toisen maailmansodan jälkeen. Aineisto sisältää ajanjaksona 14.11.–31.12.2015 MV-lehdessä julkaistut 100 juttua. Pariisin tapaus valikoitui analyysiin, sillä terroristituutistilanteiden on todettu huonontavan yleistä asennoitumista niitä ihmisiä kohtaan, joiden on mielletty kuuluvan valtaväestön ulkopuolisiin ryhmiin (Tamborini ym. 2017). Siksi on kiinnostavaa tutkia, miten jo lähtökohtaisesti maahanmuuttovastaiseksi profiloitunut MV-lehti kyseisiä uutistapauksia merkityksellistää. Tutkimusaineistoni sisältää kaikki MV-lehden syksyn 2015 jutut, jotka viittaavat uutistapauksiin jollakin tavalla riippumatta siitä, onko juttu lainattu toisesta tiedotusvälineestä vai onko se julkaisun omaa tuotantoa.

MV-lehden lähdekäytäntöjä tutkineet Haasio ja kumppanit (2017) totesivat, että joka seitsemännessä aineistonsa kirjoituksessa lähdeä ei ollut merkitty näkyviin ja kun oli, viittaukset olivat usein puutteellisia tai epätasällisiä. Tässä analyysissä en erottele juttuja niiden alkuperän tai kirjoittajan perusteella, koska suuressa osassa tämänkään aineiston juttuja tekijää ei ollut nimetty. Jutun lopussa saattoi olla lähde (esim. Yle, Daily Mail, Magneettimedia, Facebook), mutta näin ei ollut säännönmukaisesti jokaisessa jutussa. Muista lähteistä lainatuissa jutuissa esiintyi usein MV-lehden nimetön kommentoija, joka teki huomioita näistä perinteisen median jo julkaisemista uutisista. MV-lehden omat jutut oli vain satunnaisesti signeerattu, useimmiten tekijäksi ilmoitettiin Ilja J. Siksi myös sitaatit ovat analyysissä ilman sisällöntuottajan nimeä. Edellä esitetty vahvistaa ajatusta, että julkaisun taustalla vaikuttavat erityiset polarisoinnin käytännöt, joiden avulla tekijät pyrkivät tietoisesti ohjailemaan lukijoita, miten heidän tulisi juttuja tulkita ja kumman osapuolen kannalle asettua.

Tutkin MV-lehden kahta tapausta Ridellin diskurssinarratologian (1997; 1994) väli-
neistöön tukeutuen. Narratologisilla välineillä on mahdollista eritellä diskursiivisia mekanismeja, joilla uutisissa tuotetaan yleisölle ”passiivisen sivustakatsojan asema” (esim. Ridell 1997). Tutkimukseni kannalta keskeinen on lähestymistapa narratologiaan työkaluna, jolla uutista lähestytään lukijoihin kohdistettuna *ideologisena puhutteluna* (Emt., 145). Tarkastelen siis näitä MV-lehden tekstissä lukijaa varten rakentuvia diskursiivisia tulkinta-asemia, ideologisia puhuttelutapoja, joiden kautta lukija kutsutaan tietynlaiseen merkityksenantoon pakolaiskriisiin ja maahanmuuttoon liittyen. Ideologisten puhuttelutapojen voi arvioida muodostavan merkityksiä, joiden tarkoituksena on lujittaa lukijoiden näkemyksiä ja saada aikaan polarisoitumista ryhmän keskuudessa.

Analysoin MV-lehden ideologisia puhuttelutapoja kahden narratologisen käsitteen avulla, joita voidaan tarkastella esitysteknisenä kategoriana (Ridell 1997, 152). Hartley'n ja Montgomeryn (1985, 233–269) sanomalehti- ja televisiouutisista tekemää tutkimusta mallina käyttäen olen analysoinut, millaisia 1) ”me”/”ne”-jakoja MV-lehden pakolaisjuttuihin sisältyy. Uutistekstissä vastakkaisten näkemysten edustajat jaetaan usein ”meihin” ja ”niihin”, kun lukijan halutaan asettuvan kulloisenkin jaon toisen osapuolen eli ”meidän” kannalle. Asemointia helpottaa uutiseen rakennettu juoni, eli syy–seuraussuhteiden tuottaminen. (Emt., 233, 245–251.) Ridellin ajatuksia (1997, 153) mukailten olen tutkinut, millaisia 2) syy–seuraussuhteita aineistostani on luettavissa. Syy–seuraussuhteet paikantuvat esitysteknisenä tekijänä *kertojan* käsitteeseen (Pietilä 1988, 12–13). Vahvan sulkeuman uutisjuttuihin tuottava kertoja sijoittaa voimakkaasti tekstin muodostavia diskursseja ja muuta ainesta syy–seuraussuhteisiin. Tekniikan avulla syntyy vaikutelma, että uutinen on hyvin perillä siitä, mistä se puhuu, sillä se sijoittaa asiat ja diskurssit tiukasti tiettyihin yhteyksiin ja pyrkii näin sulkemaan tekstin avoimeksi jäävät tulkinnan mahdollisuudet. (Ridell 1997, 153.)

Analyysini kohteena on Hennalasta ja Pariisista kertovien juttujen tekstisisältö eli otsikko, ingressi ja varsinainen leipäteksti. Aineistoon olen soveltanut kriittisen lähiluvun menetelmää, jonka avulla olen etsinyt usein toistuvia me/ne-jakoja eli vastakainasetteluja: meidän, eli julkaisun edustaman ideologian, sekä heidän, eli niiden,

jotka eivät tätä ideologiaa kannata, välillä. Syy-seuraussuhteita olen havainnoinut juttujen kerronnallisesta sisällöstä, eli olen tarkastellut, millaisia usein toistuvia, kausaliitteihin perustuvia juonellisia elementtejä kertomuksista on ollut luettavissa. Tämän jälkeen olen jakanut aineistostani löytämäni pääasialliset me/ne-jaot viiteen eri luokkaan sekä muotoillut kausaliitteit kahteen eri tarinaan. Nämä kaikki löydökset toteutuivat sekä Hennalasta että Pariisista kertovissa jutuissa.

Käsitän me/ne-jaot ja kerronnalliset kausaliitteit nimenomaan MV-lehden välittämän ideologian rakennuspalikoiksi. Williamsin mukaan ideologia on tietylle yhteiskuntaryhmälle tai -luokalle tyypillinen uskomusten järjestelmä tai neutraali yleisten merkitysten muodostumisen prosessi. Ideologian voi nähdä myös kuvitteellisten uskomusten järjestelmänä eli ”vääränä” tietoisuutena. (Pantti 2004, 243; ks. myös Williams 1976.) Ymmärrän MV-lehden pakolaisjuttuja yhdistävän ideologian ennen kaikkea uskomusten järjestelmäksi, jota julkaisun taustalla olevat tekijät haluavat lukijoille välittää. Näen sen rakentuvan julkaisun jutuissa kerronnallisina elementteinä eli me/ne-vastakkainjakoina ja kausaliitteina. Näiden diskurssinarratologian työkalujen avulla olen kategorisoinut kolme ideologista puhuttelutapaa, jotka olen nimennyt **rasistiseksi, valtaeliitin vastaiseksi ja islamisaation vastaiseksi** puhuttelutavaksi. Ne konkretisoituvat MV-lehden teksteissä, joissa pakolaisia ja maahanmuuttoa merkityksellistetään. Perehdyn tuloksiini analyysiluvussa, jonka ensimmäisessä alaluvussa erittelen aineistosta löytämäni me/ne-jaot ja kerronnalliset kausaliitteit.

Me/ne-jaot ja kerronnalliset kausaliitteit ideologian rakennuspalikoina

Nikunen ja Pantti (2017) toteavat Hennalan tapauksesta internetfoorumeilla käydystä keskustelusta, että osa kommentoijista kohdisti inhonsa maahanmuuttajiin, poliittiseen eliittiin, valtamediaan ja ”suvaitsevaisiin”. Oman analyysini perusteella MV-lehti tekee eron lähes samojen ryhmien välille pyrkiessään asemoimaan lukijaa ”meistä” koostuvaan ryhmään. Löytämäni vastaparit ovat 1) suomalaiset/turvapaikanhakijat, 2) ”maahanmuuttokriittiset”/”suvaitsevaiset”, 3) ”kansa”/”valtaeliitti”, 4) ”vastamedia”/”valtamedia” sekä 5) demokratia/terrorismi. Nämä me/ne-jaot ovat analyysini perusta, johon tukeutuen hahmottelin Hennalan ja Pariisin jutuista läpi aineiston kulkevan juonen, joka on rakennettu kerronnallisten kausaliitteitten varaan. Hennalan kertomuksessa Suomen hallituksen liian lepsuksi koettu pakolaispolitiikka on syynä ”maahanmuuttobisneksen” kasvuun, jonka julkaisu näkee rikastuttavan valtaeliittiä. Tämä johtaa siihen, että tuloerot kasvavat entisestään ja Suomen kansan olot kurjistuvat lisää, kun veronmaksajien rahat suunnataan turvapaikanhakijoille. Hallituksen pakolaispolitiikan vuoksi turvapaikanhakijoita tulee Suomeen yhä suurempia määriä, mikä johtaa suomalaisnaisten raiskausten määrän kasvuun. Pariisin kertomuksessa länsimaiden maahanmuuttomyönteinen politiikka kasvattaa Euroopan ja Suomen pakolaisten määrää sekä lisää turvapaikanhakijoiden mukana tulevia radikalisoituneita muslimeja. Tämän vuoksi terrori-iskut ovat julkaisun mukaan toden-

näköisiä myös Suomessa ja koko länsimainen demokratia on siksi uhattuna. Edellä esitetyt vastakkainasettelut ja kerronnalliset kausaliitteet ovat pohjana MV-lehden pakolaiskeskustelusta erittelemilleni kolmelle ideologiselle puhuttelutavalle, joihin perehdyn seuraavissa alaluvuissa.

Rasistinen puhuttelutapa

Edellisessä alaluvussa kuvaamieni havaintojen perusteella MV-lehden aineistossa vahvimpana korostuu *rasistinen puhuttelutapa*, jota käyttämällä julkaisu asemoi lukijan osaksi ”meistä suomalaisista” ja ”maahanmuuttokriittisistä” koostuvaa joukkoa. Hervikin (2011, 33) mukaan rasismi on ideologia ja syrjintään perustuva sosiaalinen käytäntö, joka perustuu alempiarvoistavaan rodullistamiseen (racialization) eli merkityksellistämiseen biologisten ominaisuuksien perusteella ja toisten kulttuurin luonnollistamiseen. Monikulttuurisuuden aikakaudella rasismin katsotaan olevan sosiaalinen konstruktio sen sijaan, että käsitteellä viitattaisiin biologiseen olemukseen (Emt., 2011). Lentinin ja Titleyn (2011) mukaan rasismista on tullut eräänlainen poliittisen korrektiuden valttikortti, jonka tarkoituksena on vaimentaa ihmisten rehelliset mielipiteet aroista aiheista puhuttaessa. Rasismin määritelmän kaksijakoisuuden voi nähdä myös MV-lehden ideologisissa puhuttelutavoissa. Sivusto julkaisee eriarvoistavaa ja ennakkoluuloihin perustuvaa sisältöä ja vetoaa niin tehdessään sananvapauteen. Julkaisu jättää kuitenkin huomiotta sananvapauden oikeuteen sisältyvän velvollisuuden vastuullisuudesta. Sananvapauden varjolla julkaisu levittää sisältöä, jonka tavoitteeksi voi nähdä muiden perus- ja ihmisoikeuksien loukkaamisen.

MV-lehdessä ”suomalaisuus” käsitetään osaksi historiallista jatkumoa, jolla viitataan talvisotaan ja ”isovanhempiemme kalliisiin uhrauksiin Suomen hyväksi” (MV 18.11.2015). Suomalaisista puhutaan termein ”me tavalliset suomalaiset” ja ”hyväntahainen, sinisilmäinen kansa”. Käsitteet synnyttävät mielikuvan vaatimattomista ihmisistä, jotka elävät sopusoinnussa keskenään vailla keskinäisiä valtaristiriitoja. ”Sinisilmäinen kansa” sisältää konnotaation luottavaisesta väestä, jonka perusarki ei ole järkkynyt sisäisen tai ulkoapäin kohdistuvan uhkan vuoksi. Oman identiteetin määrittäminen myönteisinä pidettyjen piirteiden varaan on osa rasistisen ajattelutavan järjeistämistä ja hyväksyttäväksi tekemistä. Kuvaamalla oman kansan saavutettuja ansioita urotekoina, joita varten on vaadittu isovanhempien kalliita uhrauksia taisteluneen, luodaan ymmärrystä sille, miksi omia etuja on soveliasta puolustaa ulkoapäin tulevalta uhkalta. Rasistisessa puhuttelutavassa uhka koetaan sekä ulkopuolisena (turvapaikanhakijat, maahanmuutto) että sisältäpäin tulevana (maahanmuuttoon myönteisesti suhtautuvat suomalaiset).

Nikunen (2010) on tutkinut ”maahanmuuttokriittisenä” tunnetulla Hommaforumilla käytyjä keskusteluja, joissa vallitsee hänen mukaansa jaetun yhteisymmärryksen tuntu. Hommaforumin keskustelijat synnyttävät yhteistä kieltä tuottamalla ja määrittelemällä samalla rajaa ”meihin” ja ”muihin”. (Nikunen 2010, 18.) Hatakka (2017) huomauttaa, että myös Hommaforumin keskusteluja on toisinaan leimannut erimielisyys esimerkiksi siitä, miten perussuomalaisten entisen puheenjohtajan Timo

Soinin olisi pitänyt vastata puoluetta vastaan esitettyihin rasismisyytöksiin. Ryhmän sisäiset erimielisyydet eivät kuitenkaan välttämättä vähennä muiden yhdistävien tekijöiden, kuten omalle ryhmälle ominaisen kielenkäytön, arvoa. Myös MV-lehden rasistinen puhuttelutapa luo lukijoille yhteistä samastumispintaa käyttämällä kieltä, joka on tullut tunnetuksi maahanmuuttoa vastustavien keskuudessa. Aineiston jutuissa toistuvat sellaiset sanat kuin ”matu”, ”suvakki”, ”mädättäjä”, ”suvakkitoimittelija” ja ”lammamedia”. ”Matuilla” julkaisu tarkoittaa ”maahantunkeutujia”, ”suvakeilla” se viittaa suvaitsevaisuuden puolestapuhujiin ja ”mädättäjillä” ihmisiin, joiden mielestä monikulttuurisuus on myönteinen ilmiö. ”Suvakkitoimittelijat” ovat perinteisessä mediassa työskenteleviä journalisteja ja ”lammamedia” perinteistä uutisjournalismia harjoittava media. ”Suvaitsevaisten” ryhmään julkaisu lokeroi ne suomalaiset, jotka sen agendassa ovat maahanmuuton ja monikulttuurisuuden kannalla. ”Suvaitsevaisia” MV-lehti kuvaa muun muassa ”suvakkiälymystöksi, joka SPR:n avustuksella on avannut Suomen portit terroristeille” (MV 14.11.2015b). Kielteisen konnotaation saavat lainauksessa myös ”älmytö”, jonka voi ajatella tarkoittavan asiantuntijoita, sekä avustusjärjestö SPR, jota maahanmuuttoon kielteisesti suhtautuvat ovat julkisuudessa voimakkaasti kritisoineet. MV-lehti esittää asiantuntijoiden ja avustajajärjestön yksissä tuumin kannattavan löyhää pakolaispolitiikkaa, jonka seurauksena Suomeen tulee myös terroristeja. Samalla julkaisu piirtää selvärajaisen kuvan ihmisistä, jotka se erottaa ”meistä tavallisista suomalaisista”. Esittämällä asiantuntijuuden osana vastapuolta rasistinen puhuttelutapa kylvää epäilyksen siemenen myös tutkittua, faktoihin perustuvaa tietoa kohtaan. Näin puhuttelutapa lisää yleistä epäluottamusta, joka osaltaan vahvistaa ryhmäpolarisoitumista samanmielisten keskuudessa. Perehdyn epäluottamuksen kasvattamisen merkityksiin seuraavassa alaluvussa.

Rasistiselle puhuttelutavalle on ominaista korostaa erilaisuutta etenkin turvapaikanhakijoihin ja ”suvaitsevaisiin” nähden. Lehtosen ja Löytyn (2003) mukaan Suomessa erilaisuus, moninaisuus ja rajalla oleminen ovat olleet tyypillisesti ei-toivottuja arvoja, koska talonpoikaisperinteeseen nojaavassa maassa ei ole ollut kulttuuria moniarvoistavaa vahvaa keskiluokkaa ja sivistyneistöä. MV-lehti kuvaa turvapaikanhakijoiden erilaisuutta jutussa, jossa kerrotaan, miten heidän arkiaskarensa sujuvat vastaanottokeskuksessa (MV 4.12.2015). Jutun mukaan ”kiinteistö on pian purkukuntoinen”, koska turvapaikanhakijat eivät sopeudu suomalaisten tavoille. Turvapaikanhakijoiden väitetään valuttaneen vedet pitkin asuinkerrosta, sillä ”he eivät osaa käyttää vesipisteitä meidän tapaan”. Jutun esimerkit vihjaavat, että jos turvapaikanhakijoilla ei ole käsitystä edes näin yksinkertaisista käytännön asioista, on epärealistista odottaa, että he oppisivat hallitsemaan vaativampia taitoja, jotka ovat edellytyksenä kotoutumiselle.

Puhuttelutapa hakee oikeutusta rasistiselle ideologialle korostamalla yleisen turvattomuuden tunteen lisääntymistä. Tämä käy ilmi jutusta, jossa kuvataan asukkaiden tuntemuksia hätämajoituskeskuksen tultua naapuriin (MV 27.9.2015b). Nuori isä kertoo saaneensa poikansa päiväkodista kirjeen, jonka mukaan talon ovet aiotaan pitää vatedes lukossa. Väite sisältää ajatuksen, että suomalaisessa yhteiskunnassa päiväkotien ulko-ovia ei tavattaisi lukita, sillä turvallisessa yhteiskunnassa lapset voi huo-

letta jättää avonaisten ovien taakse hoitoon. Naapuriin tulleen vastaanottokeskuksen vuoksi yleistä luottavaisuutta osoittavasta käytännöstä on nyt jouduttu luopumaan. Tosiasiassa menettelytavat ovat päiväkotikohtaiset, ja niihin vaikuttavat esimerkiksi hoitopaikan sijainti ja lapsimäärä.

Poikkeuksellisesti englanninkielisessä jutussa (MV 25.9.2015a) viranomaisten kerrotaan valmistelleen turvapaikanhakijoiden kuljetusta salassa, jotta uutta vastaanottokeskusta vastustaneet eivät osaisi tulla paikalle häiritsemään: ”uusja vastaanottokeskuksia pulpahtelee eri puolilla Suomea, usein ilman tiedottamista, mikä hermostuttaa paikallisia ihmisiä” (”new refugee centers pop up all around Finland; often without any advance information, which makes the local people nervous”). Vastaanottokeskusten ”pulpahteleva” eri puolilla Suomea, ”usein ilman tiedottamista”, saa aikaan mielikuvan hallitsemattomasta ja itseohjautuvasta ilmiöstä, jota on aihetta viranomaisten ja eliitin salajuonena pelätä.

Samassa jutussa tuotetaan vahva yhteys turvapaikanhakijoiden ja suomalaisnaisten raiskausten välille toteamalla, että ”raiskaustilastojen” mukaan Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevat miehet raiskaavat 17 kertaa useammin kuin suomalaiset, kun väestötiedot suhteutetaan toisiinsa. Väite esitetään faktana, mutta ”raiskaustilastoja” ei täsmennetä sen tarkemmin. Näin MV-lehti vihjaa, että turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa myös raiskausten määrä väistämättä kasvaa, vaikka julkaisulla ei ole esittää pitäviä todisteita väitteidensä tueksi. Faktojen puuttumisesta huolimatta vahva sulkeuma luo vaikutelman, että juttu todella tietää, mistä se puhuu (ks. Ridell 1997, 153).

Rasistisessa puhuttelutavassa on viitteitä myös ansaitsevuuden ajatuksesta (Nikunen & Pantti 2017), jossa keskeistä on arvioida, kuka on auttamisen arvoinen. MV-lehti kyseenalaistaa turvapaikanhakijoiden todellisen avuntarpeen käyttämällä heistä ilmauksia ”turvapaikkashoppaajat”, ”elintasosurffaajat”, ”pakolaiset” (lainausmerkeissä) ja ”turvapaikkaturistit” ja väittämällä heidän tulleen Suomeen pelkästään hyvän elintason perässä. Avuntarvetta epäillään myös ihmettelemällä nuorten miesten suurta osuutta. Sukupuolieroon median maahanmuuttajapuheessa huomiota kiinnittäneen Brunen mukaan nuoren maahanmuuttajamiehen stereotyyppi on vierauden, rikollisuuden ja juurettomuuden ruumiillistuma (Horsti 2005; ks. myös Brune 2004). Hätmajoituskeskuksesta kertovassa jutussa (MV 27.9.2015b) naapuruston asukkaat sanovat, että jos turvapaikkaa hakevat olisivat naisia ja lapsia, he saisivat ”alueen asukkailta sympatiaa”. Lasten ja naisten hätä hyväksytään siis herkemmin, mutta nuorten miesten motiiveja epäillään. Yksi syy voi olla se, että yhdenlaisen mielipiteen mukaan nuorten miesten tulisi olla puolustamassa kotimaataan. Näkemys ei ota huomioon, että perheen miesten silmissä naisten ja lasten lähettäminen yksin sotaan pakoon voi näyttäytyä liian vaarallisena vaihtoehtona.

MV-lehden rasistiseen puhuttelutapaan sisältyy myös vahva turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten dehumanisoiminen eli epäinhimillistäminen. Prosessissa ”vierailta” riisutaan inhimilliset piirteet, jotta heidän vastustamisensa olisi helpompaa. Käytäntö on usein seurausta yhteiskunnan jäsenten pyrkimyksestä ylläpitää status quota, vahvistaa rajoja ”meidän” ja ”muiden” välillä sekä puolustaa omaa, etuoikeutettua ase-

maa ulkopuolisilta uhkilta. (Esses ym. 2013, 519.) MV-lehdessä turvapaikanhakijoista puhutaan ”pakolaisvirtana”, ”tulvana” ja ”vyörynä”. Termit merkityksellistävät sitä hallitsemattomana näyttäytyvää ihmismäärää, joka ”valuu” kriisialueilta Suomeen. Epäinhimillistäminen näkyy esimerkiksi jutussa, jossa turvapaikanhakijoiden kerrotaan ”juhlineen täysin avoimesti Pariisin iskuja” (4.12.2015). Heidät kuvataan näin sydämetömiksi muukalaisiksi, jotka eivät pysty osoittamaan myötätuntoa terrorismin uhreille ja näiden omaisille. Mielikuvan epähuomaaniutta korostaa yhteys, että Suomessa turvapaikkapäätöstään odottavien pakolaisten oletetaan olevan paossa samoja terroristiteja, jotka nyt tappoivat satoja sivullisia Pariisissa. Tämän voi ymmärtää vihjeeksi, että todellisuudessa turvapaikanhakijoilla ei olekaan syytä pelätä iskujen tekijöitä, sillä he ovat itsekin kytköksissä terroristeihin.

Valtaeliitin vastainen puhuttelutapa

MV-lehden aineistossa korostuu myös *valtaeliitin vastainen puhuttelutapa*, joka vahvistaa eroa nimensä mukaisesti ”valtaeliittiin” nähden. Julkaisun mukaan valtaeliitti koostuu pääosin hallituksesta ja muista päättäjistä sekä asiantuntijoista, tutkijoista ja valtamedian toimittajista. Keskeistä puhuttelutavalle on epäluottamuksen nostattaminen näitä ryhmiä kohtaan, joista julkaisu käyttää sellaisia nimityksiä kuin ”Suomen tuhoajat”, ”maanpetoshallitus”, ”perskekohallitus”, ”hyysääjät” ja ”toimittelijat”. Julkaisu kertoo Pariisin iskujen jälkeen ”eturivin terrorismitutkijasta”, joka Ulkopoliittisen instituutin verkkosivuilla julkaisemassaan blogikirjoituksessa piti terrori-iskun uhkaa ”täytenä satuna” (MV 16.11.2015b), sekä ”muusta tiedeyhteisöstä”, jonka mielestä väitteet ”terroristipakolaisista ovat propagandaa” (MV 14.11.2015a). Kertomusten tarkoitus on kyseenalaistaa tutkijoiden asiantuntijuus ja osoittaa heidän edustamansa ajatusmaailma virheelliseksi. Asiantuntijuuteen eli professionalismiin kriittisesti suhtautuvan käsityksen mukaan ammattilaisten rajallinen näkökulma johtaa etäännyntymiseen niistä ihmisistä, joiden arkipäivää ratkottavat ongelmat koskevat, ja palvelee lopulta vain eliittejä ja näiden valta-asemaa (Kunelius 1998, 209).

Valtaeliitin vastainen puhuttelutapa lainaa välineitä myös psykologisesta sodankäynnistä, jossa perimmäiset teemat ovat vastapuolen johtajien mustamaalaaminen, oman yhteisön voittamattomuuden korostaminen sekä naisten ja lasten hädänalaisuuden suojeleminen (Huhtinen 2008). ”Valtamediassa” työskentelevät toimittajat julkaisu leimaa tietämättömiksi ja naiiveiksi: ”Toimittajilla yms. ei ole harmainta aavistustakaan terroristien motiiveista” (MV 15.11.2015c). Kyseenalaistamalla ammattijournalistien uutisissaan välittämät faktat MV-lehti luo käsityksen, että se sen sijaan on hyvinkin perillä kertomistaan asioista. Julkaisu suhtautuu epäluuloisesti myös päättäjien pätevytyteen ja ammattitaitoon. Pääministeri Juha Sipilän se kertoo ”nolanneen itsensä” esiintymällä ”suorassa tv-lähetyksessä” 17-vuotiaaksi esittäytyneen nuoren miehen kanssa, joka omien puheidensa mukaan oli syyllistynyt väkivaltarikoksiin ja Facebook-profilissaan poseeraa Irakin armeija-asussa (MV 15.11.2015a). Sipilä näyttäytyy jutussa hyväuskoisena hölmönä, joka päästää vaarallisen nuoren miehen kosketus-etaisyydelle itsestään, vieläpä suorassa lähetyksessä.

Valtaeliitin vastainen puhuttelutapa lähestyy Suomen pakolaispolitiikkaa myös taloudellisen hyödyn näkökulmasta. MV-lehti katsoo päättäjien tavoittelevan etupäässä omaa etuaan turvapaikanhakijoita koskevilla ratkaisuillaan. Julkaisu esimerkiksi olettaa SPR:n puheenjohtajan Pertti Torstilan saavan leipänsä pakolaisiin liittyvästä liiketoiminnasta, sillä se arvelee ”veribisneksen olevan pientä uuden matubisneksen rinnalla” (MV 23.11.2015). Samassa jutussa kerrotaan, miten paljon ansiotuloja Torstilalla edellisenä vuonna oli, ja esitetään arvio, että ”SPR varmasti puolustaa viimeiseen veripisaraan saakka mahdollisuuttaan toteuttaa matubisnestä Suomessa, jotta saa kerättyä rahat veronmaksajilta pois”. Lainauksessa viitataan avustusjärjestön arvomaailmaan, joka perustuu hädänalaisten auttamiseen ja joka järjestön johdolta näyttäisi nyt taloudellisten rikkauksien toivossa unohtuneen. Kääntämällä puheen oletettuihin, kielteisinä pidettyihin ominaisuuksiin puhuttelutapa vie huomiota tosiasialta, että kansalaisjärjestö tekee kotimaassa avustustyötä myös esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi. Hyötynäkökulmasta puhuttelutapa ammentaa myös korostaessaan oman kansan kärsimystä ja huonoa asemaa. ”Irvokkaan matubisneksen” julkaisu kertoo hyödyttävän vain ”bisneksessä mukana olevia ja köyhdyttävän muut” (MV 23.11.2015). Ansaintakeino on vain osan saatavilla ja kasvattaa siksi eriarvoistumista. Tästä näkökulmasta pakolaiskriisin voi nähdä olevan väline, jota puhuttelutapa käyttää hyväkseen pyrkiessään kääntämään lukijat vallassa olevia vastaan.

Puhuttelutavassa on viitteitä suomalaiselle työväenluokan kulttuurille ominaisesta herravihan perinteestä, joka on nähty kansalle ominaisena ajattelutapana (mm. Karvonen 1998; Henriksson 2012). Ajatusta tukee tapa, jolla päättäjät ja valtaapitävät aineistossa toistuvasti kuvataan. MV-lehden julkaisemassa lukijakirjoituksessa kirjoittajaa ”jaksaa hämmästyttää” ”toimittajien, päättäjien ja muiden suvaitsevaisten rajaton luottamus omaan ylivertaisuuteen ja älykkyyteen” (MV 15.11.2015c). Eliitin kerrotaan olevan itsekeskeinen ryhmä, joka ”ajattelee kansalaistensa kustannuksella vain rahaa” (MV 14.11.2015c). Tarkoituksena lienee saada kansa entistä vahvemmin ylimielisiksi leimattuja päättäjiä vastaan. Maahanmuuttoa vastustava liike on kritisoinut perinteistä mediaa ja poliitikkoja maahanmuuton ongelmien ja ”todellisten” kulujen vähättelemisestä Suomessa (Horsti & Nikunen 2013, 5). Myös MV-lehden mukaan ”EU:n ja sen jäsenvaltioiden” olisi aiheellista laskea, miten paljon rahaa kuluu nykyiseen toimintamalliin, jossa ”pakolaiset vaeltelevat jäsenvaltiosta toiseen” (MV 16.11.2015a). Näin julkaisu antaa ymmärtää, että nykyinen pakolaispolitiikka aiheuttaa pakollisten menojen lisäksi vielä paljon ylimääräisiä kuluja.

Puhuttelutavassa erottuu myös samansuuntainen syntipukkipuhe, josta Turkin presidentin Recep Tayyip Erdoganin ja Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin on nähty ammentavan poliittisessa strategiassaan. Retoriikan tutkijan Kenneth Burken mukaan syntipukkipuheessa keskeistä on rajanveto, jonka avulla sen käyttäjät voivat eristää itsestään kaiken ”epäpuhtauden” syntipukkiin. (Vuorelma 2017, 117–120; ks. myös Burke 1969, 406.) Valtaeliitin vastainen puhuttelutapa hakee syyllisiä kasvanneelle pelon ilmapiirille ja ihmisten kurjistuviin oloihin päättäjistä, jotka auttavat turvapaikanhakijoita oman kansan kustannuksella. Pääministeri on luvannut heille Kempeleen omakotitalonsa majoitustilaksi (MV 27.9.2015a), ja Hennalaan heille on huoleh-

dittu ”mahdollisimman siedettävät olosuhteet” lämpötilaa nostamalla (MV 24.9.2015). Epätasapuolisuutta korostamalla julkaisu pyrkii herättämään lukijoissa katkeruutta ja kaunaa turvapaikanhakijoita kohtaan. Syntipukiksi MV-lehti leimaa myös ”valtamedian”, jota se syyttää asioiden kertomatta jättämisestä ja epäolennaisiin asioihin keskittymisestä. Julkaisun mukaan Hennalan Ku Klux Klan -välikohtausta tiedotusvälineet ”rummuttavat” taukoamatta, vaikka ”henkilövahinkoja ei tullut”. Sen sijaan ”raakoja seksuaalirikoksia Turussa ja Joensuussa” ”seurasi täysi mediapimento”, vaikka ”poliisi vahvisti rikokset sivuillaan” (MV 25.9.2015b). MV-lehden jutussa on linkki lähteeseen, josta tietojen voisi olettaa olevan peräisin. Linkki ei kuitenkaan toimi, joten lukija ei voi tarkistaa, pitävätkö maininnat paikkansa. Tarkoituksena onkin kiinnittää lukijan huomio ”valtamedian” painotuksiin, jotka MV-lehden mukaan ovat epätasapuolisia ja tarkoitushakuisia.

Islamisaation vastainen puhuttelutapa

Kolmas MV-lehden ideologinen puhuttelutapa on *islamisaation vastainen puhuttelutapa*, joka ammentaa erityisesti ksenofobiasta eli vieraan pelosta. Puhuttelutapa perustuu ajatukselle, että turvapaikanhakijat ovat uskonnolliselta vakaumukseltaan muslimeja ja heidän määränsä kasvu johtaa vähitellen läntisen demokratian islamisaatioon. Termillä viitataan prosessiin, jossa yhteiskunta muuttuu islamin suuntaan. Ksenofobiaa tutkineen Sara Ahmedin (2003) mukaan poliittisessa puheessa ja mediapuheessa turvapaikanhakijat rinnastetaan yhä useammin terrorismiin. Tässä ”väkivaltaisessa liukumassa” turvapaikanhakijasta kansainväliseksi terroristiksi toteutuu oletamus, että terroria ja vainoa pakenevat turvapaikanhakijat voivat hyvin olla huijareita, kuten he voivat olla myös terrorin ja vainon toimeenpanijoita. (Ahmed 2003, 209–210.) MV-lehdessä tämä puhuttelutapa synnyttää islamofobiaa eli islaminuskoihin kohdistuvaa pelkoa sellaisilla sanavalinnoilla kuin ”muslimijihadistit”, ”muslimitappajat”, ”islamilaifasistit”, ”hullut koirat”, ”Isiksen telottajat”, ”teurastajat”, ”murhaajat” sekä ”hirviöteot”, ”verilöyly” ja ”sotateot”. Puhuttelutavalle on ominaista korostaa islamin väkivaltaisuutta ja häivyttää näin eroa tavallisten muslimien ja Isisin terroristien välillä. Aineiston jutuissa MV-lehti perustaa islam-tietämyksensä esimerkiksi propagandasivusto Faithfreedom.org:in juttuun, jossa uskonnon perusajatuksiksi kuvataan vääräuskoisten tappaminen (MV 14.11.2015e). Islamin uskon perustajan, profeetta Muhammedin väkivaltaisuuksia julkaisu kuvailee pikkutarkasti. Se myös lainaa Koraanista yksittäisiä kohtia, joissa kerrotaan, että valehteleminen toisen muslimin suojelemiseksi on hyväksyttävää. Ryhmäpolarisaation näkökulmasta tämä luo käsitystä, että islamin usko perustuu kokonaan toisenlaisille arvoille kuin meidän länsimainen demokratiamme.

Islamisaation vastainen puhuttelutapa piirtää selkeän yhteyden turvapaikanhakijoiden ja terroristien välille tarjoamalla näennäistä faktatietoa Suojelupoliisin listasta, jonka mukaan ”tarkkailussa on noin 300 henkilöä, joilla on erilaisia yhteyksiä terroristijärjestöihin” (MV 17.11.2015a). Jutussa ei täsmennetä, onko tarkkailussa olevilla yhteyttä turvapaikanhakijoihin, lukijan vain annetaan olettaa näin. Isis-terroristien epäinhimillisyyttä puhuttelutapa korostaa kertomalla, miten ”terroristit olivat hyvin tyyviä”, kun he

”latasivat aseensa uudelleen” (14.11.2015d), ja kuinka ”Isis-tappaja puhuu islamin raa-kuuksista hymyillen” (MV 17.11.2015b). Lainaukset kiinnittävät huomion siihen, miten arkipäiväisesti terroristit suhtautuvat aseiden käsittelemiseen ja tappamiseen, pitäen väkivaltaisuuksia hymyilemisen arvoisena asiana. Julkaisu kertoo vastenmielisyydestä ja halveksunnasta, jota Isis-terroristit tuntevat Eurooppaa ja läntistä demokratiaa kohtaan: Pariisia heidän kerrotaan luonnehtineen ”iljetysten ja perversioiden pääkaupungiksi” ja länsimaisia ihmisiä ”vääräuskoisiksi koiriksi”.

Puhuttelutavalle on tyypillistä pelotella Isisin suunnittelevan uusia iskuja ympäri maailmaa, myös Suomessa.⁶ Pelon ilmapiirin olemassaolon julkaisu osoittaa lukijakyselyllä, jossa kysyttiin mielipidettä Pariisin iskuista (MV 15.11.2015b). Kyselyyn vastasi julkaisun mukaan 1 906 henkilöä, joista 70 prosenttia uskoi, että vastaavat iskut voisivat toistua myös Suomessa. Kyselyyn vastanneiden mielestä Pariisin iskujen syynä olivat ”epäonnistunut maahanmuuttopolitiikka” ja ”Isis-liikkeen nousu”. Vastaukset korostavat lukijoiden samansuuntaista arvomaailmaa, joka osaltaan vahvistaa ryhmäpolarisoitumista. Puhuttelutapa nostaa esiin myös sitä länsimaista elintapaa, joka on terroristien vuoksi uhattuna. Yhteiseksi arvoiksi mainitaan ”henkilökohtainen vapaus”, ”uskontovapaa”, ”turvallisuus”, ”ihmisoikeudet”, ”edistys”, ”hauskan pitäminen” ja ”sananvapaus” ja niiden uhkana ”valvonta” ja ”rajoittaminen”. Länsimaisen demokratian arvoista aineistossa korostuvat yksilön edut tasa-arvoisuuden ja vastuullisuuden sijaan. Tästä näkökulmasta valtaeliitin vastaisen puhuttelutavan esittämä kritiikki ”omaa etuaan tavoitteleville” vallanpitäjille näyttää pinnalliselta, sillä omat edut ovat myös julkaisun arvoasteikossa korkealla.

Islamisaation vastainen puhuttelutapa rakentaa salaliittoteoriaa, jonka mukaan Isis on Yhdysvaltojen, Saudi-Arabian ja Turkin tarkoituksella luoma äärijärjestö Venäjää vastaan (MV 19.11.2015). Jutun mukaan liittoutuneiden rahoittaman ja aseistaman ”ISIS:in palkkatappajat alkavat siirtyä Eurooppaan”, koska ”Venäjä pommitti ISIS:tä”. Toisessa jutussa esitetään, että Pariisin iskujen taustalla olivat todellisuudessa Israel, Yhdysvallat ja Britannia, ja että Isis on ”USA:n ja Israelin luomus Syyrian ja samalla Lähi-idän nujertamiseksi” (MV 15.11.2015d). MV-lehti väittää Yhdysvaltain ja Israelin tukevan terrorismia, ja että Syyrian sodassa on perimmiltään kyse läntisten valtioiden ”reviirin laajentamisesta” ja ”Lähi-idän uusjaosta”. Terrorisminvastaisen sodan hyötyjä olisi näin ollen ”lännen globaalitalous” ja ”sen valtapoliittiset intressit”. Salaliittoteorian perusteella läntisen demokratian todellisiksi vihollisiksi julkaisussa piirtyvät globalisaatio ja Yhdysvallat.

Johtopäätökset: MV-lehti samanmielisten areenana

Tutkimustulosteni perusteella Sunsteinin (2003) ajatus ryhmäpolarisoitumisesta toteutuu MV-lehden pakolaispuheessa kolmen ideologisen puhuttelutavan välityksellä. Niiden avulla julkaisu luo tarttumapintoja, joihin samanmieliset lukijat voivat identifioitua (mm. Sunstein 2003; 2017; 2018; Del Vicario ym. 2016). Rasistinen puhuttelutapa voimistaa vihamielistä suhtautumista turvapaikanhakijoita ja maahanmuut-

tomyönteisiä kohtaan (ks. Tamborini ym. 2017). Se ammentaa eriarvoisuudesta sekä korostaa erilaisuutta ja eroja (ks. Hervik 2011). Valtaeliitin vastainen puhuttelutapa luo epäluottamusta päättäjiin, asiantuntijatietoon ja perinteiseen journalismiin (ks. Korvela 2017). Se käyttää pakolaiskriisiä välineenä pyrkiessään kasvattamaan ryhmäpolarisaatiota. Islamisaation vastainen puhuttelutapa kärjistää turvapaikanhakijoita vastustavien näkemyksiä vahvistamalla vieraan pelkoa terrorismin varjolla (ks. Ahmed 2003). Ideologisten puhuttelutapojen nojalla on perusteltua sanoa, että MV-lehdellä on rasistinen ja yleistä epäluottamusta kasvattava agenda, jolla se merkityksellistää tämänhetkistä pakolaispolitiikkaa ja maahanmuuttoa. Puhuttelutapojensa avulla MV-lehti rikkoo uutisjournalismin puolueettomuuden normia osoittamalla suoraan, mitkä intressit se nostaa kamppailun voittajaksi (ks. Ridell 1997, 155–156). Näin toimiessaan julkaisu näyttää, että se ei kirjoituksissaan tavoittele neutraalia linjaa vaan asettuu vahvasti puolustamaan omaa ideologiaansa.

MV-lehden voi ymmärtää Sunsteinin (2003, 87–88) idean mukaisesti ”ammattimaisesti polarisoijaksi” tai ”polarisointiyrittäjäksi”, joka luo tarkoituksella tilan samanmielisille ihmisille ja vahvistaa heidän näkemyksiään ja huolenaiheitaan. Yksiulotteisen puhutavan taustalla voi nähdä tietoisien tavoitteen johtaa samanmielisistä koostuvaa ryhmää kohti yhä äärimmäisempiä mielipiteitä. Julkaisu hyödyntää maahanmuuttovastaisia strategiansa kyseenalaistaessaan yhteiskunnan nykyiset valtarakenteet ja kansan jatkuvan eriarvoistumisen.

Tutkimustulosteni perusteella katson, että MV-lehteä ei pidä nähdä ”feikkiuutisia” jakavana valemediaan, kuten julkisessa keskustelussa on viime vuosina tehty (mm. Vehkoo 2016; Asikainen 2016). Mielestäni MV-lehden voi ymmärtää jonkinlaiseksi suunnitelmalliseksi performanssiksi, jollaisena myös pitkään harjoitetut ja toimintansa vakavissaan ottavat trollit itsensä näkevät (ks. Phillips 2015; Higgin 2013). MV-lehden perimmäisenä tarkoituksena voi nähdä perinteisen journalismikäsitteen hämmäntämisen sekä hybridin mediajärjestelmän, internetin ja koko demokratian idean parodioimisen ilman pyrkimystä luotettavaan tiedonvälitykseen. Tätä ajatusta tukee samankaltaisuus julkaisun ideologisten puhuttelutapojen ja politiikassa tunnetun syntipukkiretoriikan välillä, joka sekin pitää totuutta ideologisena mieltymyksenä (ks. Vuorelma 2017, 125–126). Myös MV-lehden polarisoitumista tukeva ideologia pitää samanmielisten yhtenäisyyttä ja yhteistä totuutta tärkeimpinä arvoina, eikä pyrikään voittamaan vastapuolen argumentteja (ks. Emt., 126). Julkaisun perinteisen median mittareilla korkeat lukijaluvut ja laaja näkyvyys sosiaalisessa mediassa kuitenkin osoittavat, että demokratian edellyttämä julkinen keskustelu vaatii journalistiselta medialta itsetutkiskelua sekä yhteiskuntaan julkisia areenoja, joilla eri näkemykset pääsevät ääneen.

Kiitokset artikkelin kommentoimisesta ja kehitysehdotuksista Ari Heinoselle, Heikki Luostariselle, Mikko Lehtoselle, Ilmari Hiltuselle, Miina Kaartiselle sekä Media & viestinnän toimistuskunnalle ja kahdelle arvioijalle.

Kirjoittajan väitöstutkimusta, johon tämä tutkimusartikkeli kuuluu, ovat rahoittaneet Media-alan tutkimussäätiö, Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö ja Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö.

Viitteet

1. English Oxford Living Dictionaries -teoksen mukaan poliittinen korrekteius (political correctness) välttää kielenkäyttöä tai toimintaa, joka koetaan loukkaavaksi tai syrjiväksi sosiaalisesti epäedullisessa tai marginaalisessa asemassa olevaa ryhmää kohtaan.
2. Kehitys on samansuuntainen esimerkiksi Saksassa, jossa kyselytutkimusten mukaan yli puolet saksalaisista ajattelee, että valhelehdistö-syytöksessä ("Lügenpresse") on jotakin perää. "Lügenpressellä" viitataan journalistiseen mediaan. (Mattila 2016.)
3. Janitskinia epäillään muun muassa törkeästä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, törkeästä kunnianloukkauksesta, salassapitorikoksesta, rahankeräysrikoksesta ja tekijänoikeusrikoksista. Kaikki rikosepäilyt liittyvät MV-lehteen. (Nieminen 2018.)
4. Alkuperäiseltä nimeltään lehti oli Mitä Vittua??!! (Kormilainen 2015).
5. Ks. <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>
6. Varsinais-Suomen käräjäoikeus tuomitsi marokkolaisen turvapaikanhakijan Turussa 18.8.2017 tapahtuneesta puukkoiskusta elinkautiseen vankeuteen. Miehen todettiin syyllistyneen kahteen terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn murhaan ja kahdeksaan samassa tarkoituksessa tehtyyn murhan yritykseen. (Uhari 2018.) MV-lehti väitti muun muassa Turun Sanomien vääristelleen tosiasioita iskusta uutisoidessaan (Tuomola 2018).

Kirjallisuus

- Ahmed, Sara (2003). Pelon politiikka. Teoksessa Lehtonen, Mikko & Löytty, Olli (toim.): *Erilaisuus*. Tampere: Vastapaino, 189–211.
- Atkinson, Joshua D. & Leon Berg, Suzanne Valerie (2012). Narrowmobilization and tea party activism: a study of right-leaning alternative media. *Communication Studies* 63:5, 519–535. <https://doi.org/10.1080/10510974.2011.649442>
- Atton, Chris (2010). Activist media as mainstream model: what can professional journalists learn from indymedia? Teoksessa Franklin, Bob & Carlson, Matt: *Journalists, Sources, and Credibility*. New Perspectives. New York: Routledge, 73–84.
- Atton, Chris (2009). Alternative journalism: Ideology and practice. Teoksessa Allan, Stuart (toim.): *The Routledge Companion to News and Journalism*, 169–178.
- Atton, Chris (2004). *An Alternative Internet*. Edinburgh University Press cop.
- Bailey, Olga G., Cammaert, Bart & Carpentier, Nico (2008). *Understanding Alternative Media*. Maidenhead: McGraw Hill/Open University Press.
- Bakshy, Eytan, Messing, Solomon, Adamic, Lada A. (2015). Exposure to ideologically diverse news and opinion on Facebook. *Science* 348:6239, 1130–1132. <https://doi.org/10.1126/science.aaa1160>
- Boxell, Levi, Gentzkow, Matthew & Shapiro, Jesse M. (2017). Greater internet use is not associated with faster growth in political polarization among US demographic groups. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 114:40, 10612–10617. <https://doi.org/10.1073/pnas.1706588114>
- Brune, Ylva (2004). *Nyheter från gränsen. Tre studier i journalistisk om "invandrare", flyktingar och rasistisk våld*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Burke, Kenneth (1969[1945]). *A Grammar of Motives*. Berkeley & Los Angeles: University of California Press.
- Caiani, Manuela, della Porta Donatella & Wagemann, Claudius (2012). *Mobilizing on the Extreme Right: Germany, Italy, and the United States*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199641260.001.0001>
- Chadwick, Andrew (2013). *The Hybrid Media System. Politics and Power*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199759477.001.0001>
- Couldry, Nick (2012). *Media, Society, World. Social Theory and Digital Media Practice*. Polity Press.
- Del Vicario, Michaela, Bessi, Alessandro, Zollo, Fabiana, Petroni, Fabio, Scala, Antonio, Caldarelli, Guido, Stanley, H. Eugene & Quattrociocchi, Walter (2016). The spreading of misinformation online. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 113:3, 554–559. <https://doi.org/10.1073/pnas.1517441113>
- Downey, John & Fenton, Natalie (2003). New media, counter publicity and the public sphere. *New Media & Society* 5:2, 185–202. <https://doi.org/10.1177/1461444803005002003>

- Duggan, Maeve & Smith, Aaron (2016). *The Political Environment on Social Media*. Pew Research Center.
- Esses, Victoria M., Medianu, Stelian & Lawson, Andrea S. (2013). Uncertainty, threat, and the role of the media in promoting the dehumanization of immigrants and refugees. *Journal of Social Issues* 69:3, 518–536. <https://doi.org/10.1111/josi.12027>
- Faris Robert, Roberts, Hal, Etling, Bruce, Bourassa, Nikki, Zuckerman, Ethan & Benkler, Yochai (2017). *Partisanship, Propaganda, and Disinformation: Online Media and the 2016 U.S. Presidential Election*. Berkman Klein Center for Internet & Society Research Paper.
- Fuchs, Christian (2010). Alternative media as critical media. *European Journal of Social Theory* 13:2, 173–192. <https://doi.org/10.1177/1368431010362294>
- Haasio, Ari, Ojaranta, Anu & Mattila, Markku (2017). Valheen lähteillä – valemmedian lähteistö ja sen luotettavuus. *Media & viestintä* 40:3–4, 100–121.
- Harcup, Tony (2011). Alternative journalism as active citizenship. *Journalism* 12:1, 15–31. <https://doi.org/10.1177/1464884910385191>
- Hartley, John & Montgomery, Martin (1985). Representations and relations: Ideology and power in press and TV news. Teoksessa Van Dijk, Teun A. (toim.): *Discourse and Communication. New Approaches to the Analyses of Mass Media Discourse and Communication*. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 232–269.
- Hatakka, Niko (2017). When logics of party politics and online activism collide: The populist Finns Party's identity under negotiation. *New Media & Society* 19:12, 2022–2038. <https://doi.org/10.1177/14614444166660728>
- Henriksson Laura (2012). Helsingin herrain salongissa. Stabiili ja karnevalistinen kritiikki J. Alfred Tannerin, Matti Jurvan, Reino Helismaan, Veikko Lavin ja Juha Vainion herra-teemaa ilmentävillä kuplettiäänitteillä. *Etnomusikologian vuosikirja 2012*, vol. 24, 67–96.
- Hervik, Peter (2011). *The Annoying Difference: Emergence of Danish Neonationalism, Neoracism, and Populism in the Post-1989 World*. Berghahn Books, Incorporated.
- Higgin, Tanner (2013). FCJ-159 /b/lack up: What trolls can teach us about race. *The Fibreculture Journal*, 22.
- Holt, Kristoffer (2016a). "Alternativmedier"? En intervjustudie om mediekritik och mediemisstro. Teoksessa Truedson, Lars (toim.): *Migrationen i Medierna – men det får en väl inte prata om?* Stockholm: Institutet för mediastudier, 113–149.
- Holt, Kristoffer (2016b). Skilda verkligheter? "Internets undervegetation" vs "PK-maffian". Teoksessa Truedson, Lars (toim.): *Migrationen i Medierna – men det får en väl inte prata om?* Stockholm: Institutet för mediastudier, 150–173.
- Horsti, Karina (2005). *Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Akateeminen väitöskirja. Tampere University Press.
- Horsti, Karina & Nikunen, Kaarina (2013). The ethics of hospitality in changing journalism: a response to the rise of the anti-immigrant movement in Finnish media publicity. *European Journal of Cultural Studies* 0:0, 1–16. <https://doi.org/10.1177/1367549413491718>
- Huhtinen, Aki-Mauri (2008). Identiteetin strateginen johtajuus terrorismin vastaisessa so-dassa – motivaation muutos ja merkitys länsimaisessa maskuliinisessa sotilaskulttuurissa. *Tiede ja Ase*, [S.I.], 65.
- Karvonen, Erkki (2005[1998]). Median herraviha ja ministeri Alho. *Media & viestintä* 21:2, 14–17.
- Khaldarova, Irina & Pantti, Mervi (2016). Fake news. The narrative battle over the Ukrainian conflict. *Journalism Practice* 10:7, 891–901. <https://doi.org/10.1080/17512786.2016.1163237>
- Koivula, Aki, Saarinen, Arttu & Koironen, Ilkka (2016). Lähes kolmasosa perussuomalaisista luottaa MV-lehteen. *Kanava-lehti* 8, 17–21.
- Korvela, Paul-Erik (2017). Asiantuntijatieto ja faktojen häilyvyys. Teoksessa Korvela, Paul-Erik & Vuorelma, Johanna (toim.): *Puhun niin totta kuin osaan. Poliittikka faktojen jälkeen*. Jyväskylä: Docendo, 171–195.
- Kunelius, Risto (1998). Modernin myyntitykit: Journalistisen professionaalisuuden pulmat ja haasteet. Teoksessa Kivikuru, Ullamaija & Risto Kunelius (toim.): *Viestinnän jäljillä: Näkökulmia uuden ajan ilmiöön*. WSOY, 207–229.
- Kuutti, Heikki & Puro, Jukka-Pekka (1998). *Mediasanasto*. Jyväskylä: Atena.
- Lehtonen, Mikko & Löytty, Olli (2003). Miksi erilaisuus? Teoksessa Lehtonen Mikko & Löytty, Olli (toim.): *Erilaisuus*. Tampere: Vastapaino, 7–17.
- Lentin, Alana & Titley, Gavan (2011). *The Crises of Multiculturalism: Racism in a Neoliberal Age*. London: Zed Books.
- Marwick, Alice & Lewis, Rebecca (2017). *Media Manipulation and Disinformation Online*. Data & Society Research Institute.

- Myers, David G. & Lamm, Helmut (1976). The group polarization phenomenon. *Psychological Bulletin* 83:4, 602–627. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.83.4.602>
- Nikunen, Kaarina (2010). Rakastamisen vaikeudesta: internet, maahanmuuttokeskustelu ja tunteet. *Media & Viestintä* 33: 4, 7–26.
- Nikunen, Kaarina & Pantti, Mervi (2017). Tapaus Ku Klux Klan: affektiivinen julkisuus, moraaliset tunteet ja tahmaiset kuvat. Teoksessa Maasilta, Mari & Nikunen, Kaarina: *Pakolaisuus, tunteet ja media*. Vastapaino: Tampere.
- Noppari, Elina & Hiltunen, Ilmari (2018). Populistinen vastamedia eliittejä haastamassa. Teoksessa Niemi, Mari & Houni, Topi (toim.): *Media & populismi – Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Tampere: Vastapaino, 236–272.
- Padovani, Cinzia (2008). The extreme right and its media in Italy. *The International Journal of Communication* 2, 753–770.
- Pantti, Mervi (2004). Taistelu sydämistä ja mielistä: Stuart Hall ja kulttuurintutkimus. Teoksessa Mörä, Tuomo, Salovaara-Moring, Inka & Valtonen, Sanna (toim.): *Mediatutkimuksen vaeltava teoria*. Helsinki: Gaudeamus 230–254.
- Pariser, Eli (2011). *The Filter Bubble: What the Internet is Hiding from You?* Penguin UK.
- Phillips, Whitney (2015). *This Is Why We Can't Have Nice Things. Mapping the Relationship Between Online Trolling and Mainstream Culture*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Pietilä, Veikko (1988). Narratologia ja uutisjournalismi: eräitä metodologisia huomioita. *Tiedotustutkimus* 11:4, 5–17.
- Reunanen, Esa (2018). *Uutismedia verkossa 2018. Reuters Institute Digital News Report*. Suomen maaraportti. Journalismien, viestinnän ja median tutkimuskeskus Comet.
- Ridell, Seija (1994). *Kaikki tiet vievät genreen: Tutkimusretkiä tiedostusopin ja kirjallisuustieteen rajamaastossa*. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja A: 82.
- Ridell, Seija (1997). Miten uutinen puhuttelee? Journalistiset tekstit retorisisina sosiaalisina muotoina. Koivunen, Anu & Hietala, Veijo (toim.): *Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto*. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A: 61, 143–170.
- Savolainen, Reijo (2015). Expressing emotions in information sharing. A study of online discussion about immigration. *Information Research*, 201.
- Sunstein, Cass R. (2003). The law of group polarization. Teoksessa Fishkin, James S. & Laslett, Peter (toim.): *Debating Deliberative Democracy. Philosophy, Politics and Society* 7. Blackwell Publishing, 80–101.
- Sunstein, Cass R. (2017). *#Republic: Divided Democracy in the Age of Social Media*. Princeton and Oxford: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400884711>
- Sunstein, Cass R. (2018). *#Republic: Divided Democracy in the Age of Social Media*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Tamborini, Ron, Hofer, Matthias, Prabhu, Sujay, Grall, Clare, Novotny, Eric Robert, Hahn, Lindsay & Klebig, Brian (2017). The impact of terrorist attack news on moral intuitions and outgroup prejudice. *Mass Communication and Society* 20:6, 800–824. <https://doi.org/10.1080/15205436.2017.1342130>
- Tucker, Joshua A., Guess, Andrew, Barberá, Pablo, Vaccari, Cristian, Siegel, Alexandra, Sa-novich, Sergey, Stukal, Denis & Nyhan, Brendan (2018). *Social Media, Political Polarization, and Political Disinformation: A Review of the Scientific Literature*. William & Flora Hewlett Foundation.
- Tuomola, Salla (2018). Vaihtoehtoiset totuudet osana mediakulttuuria. Teoksessa Willman, Veera (toim.): *Mediakasvatuksen käsikirja*. Unipress, 55–79.
- Vuorelma, Johanna (2017). Totuus ideologiana – syntipukkipolitiikkaa Turkista Yhdysvaltoihin. Teoksessa Korvela, Paul-Erik & Vuorelma, Johanna (toim.): *Puhun niin totta kuin osaan. Poliittikkaa faktojen jälkeen*. Jyväskylä: Docendo, 109–126.
- Williams, Raymond (1976). *Keywords. A Vocabulary of Culture and Society*. London: Fontana.
- Wood, Michael J., Douglas, Karen M. & Sutton, Robbie M. (2012). Dead and alive: beliefs in contradictory conspiracy theories. *Social Psychological and Personality Science* 3:6, 767–773. <https://doi.org/10.1177/1948550611434786>
- Ylä-Anttila, Tuukka (2017). *The Populist Toolkit. Finnish Populism in Action 2007–2016*. Academic Dissertation, University of Helsinki.
- Zuber, Johannes A., Crott, Helmut W., Werner, Joachim (1992). Choice shift and Group Polarization: An analysis of the Status of Arguments and Social Decision Schemes. *Journal of Personality and Social Psychology* 62:1, 50–61. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.62.1.50>

Media-aineisto

- Asikainen, Jaro (2016). Uutisen takana: Näin helposti keksitty valhe meni läpi MV-lehdessä. *Keskisuomalainen* 6.1.2016. Saatavilla: <http://www.ksml.fi/kotimaa/Uutisen-takana-N%C3%A4in-helposti-keksitty-valhe-meni-l%C3%A4pi-MV-lehdess%C3%A4/719989>
- Kormilainen, Ville (2015). Mitä% *&Ivittua, Ilja Janitskin? *Image* 25.4.2015. Saatavilla: <http://www.image.fi/image-lehti/mita-vittua-ilja-janitskin>
- Mattila, Jorma (toim.) (2016). Julkinen sana: Journalistit väkivallan ja uhkailun kohteena. *Radio Ylen Ykkönen* 30.11.2016.
- Mäntymaa, Eero (2016). Analyysi: MV-lehden totuus onkin lähes puoliksi valtamedian sisältöä. *Seura*, 15.3.2016. Saatavilla: <https://seura.fi/asiat/tutkitut/p312321/?shared=312321-e5dafo5f-500>
- Nieminen, Tommi (2018). Ilja Janitskin loi ja hylkäsi MV-lehden, ja nyt hän kääntää selkänsä sen kannattajille – "Olen saanut tarpeekseni isänmaallisten skenestä, siitä pelleilystä". *Helsingin Sanomat* 18.2.2018. Saatavilla: https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005569875.html?utm_campaign=tf-HS&utm_term=3&utm_source=tf-other&share=90b782b3cebb61b3c2258cd671c15e3
- Uhari, Markku (2018). Turun puukkoisku oli terrorismia – tekijälle elinkautinen. *Lännen Media* 15.6.2018. Saatavilla: <http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/3986769/Turun+puukkoisku+oli+terrorismia++tekijalle+elinkautinen>
- Vainio, Juha (2015). Vihasivusto tienaa isoja tuloja tunnettujen suomalaisyritysten mainoksilla. *Kaleva* 28.3.2015. Saatavilla: <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/vihasivusto-tienaa-isoja-tuloja-tunnettujen-suomalaisyritysten-mainoksilla/693237/>
- Vehkoo, Johanna (2016). Valheenpaljastaja-blogi: Varoituslista valemedioista – älä luota näihin sivustoihin. *Yle* 16.9.2016. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/09/16/valheenpaljastaja-varoituslista-valemedioista-ala-luota-naihin-sivustoihin>
- Yle Uutiset (2018). Oikeudenkäynti Ilja Janitskinia vastaan alkoi käräjäoikeudessa – MV-sivuston perustaja pysyy yhä vangittuna. *Yle* 13.6.2018. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10251282>

Aineistoon viitatus jutut ilmestymisjärjestyksessä

- Edition: 100% kansalaisten asialla (22.2.2015). MV-sivuston ylläladassa oleva pysyväislinkki julkaisun pääkirjoitukseen. Saatavilla: <https://mvlehti.net>
- MV-lehdestä tuli MV-media – mikä muuttuu? Kuka on jatkaja? (13.1.2018). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2018/01/13/mv-lehdesta-mv-media-mika-muuttuu/>
- Lukija: Turvapaikanhakijat juhlineet täysin avoimesti Pariisiin iskuja (4.12.2015). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/12/04/lukija-turvapaikanhakijat-juhlineet-taysin-avoimesti-parisiin-iskuja/>
- SPR:n Pertti Torstila ylimielisenä: Suomalaisten on hyväksyttävä, ettei paluuta menneeseen ole (23.11.2015). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/23/sprn-pertti-torstila-ylimielisena-suomalaisten-on-hyvaksettava-ettei-paluuta-menneeseen-ole/>
- Videot: Ranska on itse vastuussa ja ISIS = USA, Saudit ja Turkki (19.11.2015). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/19/videot-ranska-on-itse-vastuussa-ja-isis-usa-saudit-ja-turkki/>
- Anton Ali-Sisto: Pelkkä IS:in tuhoaminen ei ratkaise muhamettilaisväkivallan ongelmaa (18.11.2015). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/18/anton-ali-sisto-pelkka-isin-tuhoaminen-ei-ratkaise-muhamettilaisvakivallan-ongelmaa/>
- Isis-tappajan kasvot: Abdelhamid Abaaoud (video) (17.11.2015b). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/17/isis-tappajan-kasvot-abdelhamid-abaaoud-video/>
- Supo: Suomessa tapahtunut terroristikytkentöjen laadullinen ja määrällinen muutos (17.11.2015a). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/17/supo-suomessa-tapahtunut-terroristikytkentojen-laadullinen-ja-maarallinen-muutos/>
- Eturivin terrorismitutkija piti Isis-uhkaa "täytänä satuna" – pieleen meni (16.11.2015b). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/16/eturivin-terrorismitutkija-piti-isis-uhkaa-taytena-satuna-pieleen-meni/>
- Kupsala: Sota on Euroopassa (blogi) (16.11.2015a). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/16/kupsala-sota-on-euroopassa-blogi/>
- MM: Analyysi – Isis Pariisiin terrori-iskujen takana? (15.11.2015d). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/15/mm-analyysi-isis-parisiin-terrori-iskujen-takana/>
- Lukija: On pokkaa (15.11.2015c). Saatavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/15/lukija-on-pokkaa/>

- Pikakysely: 70% kokee, että Pariisi voi toistua Suomessa – ratkaisuna rajojen sulkeminen (15.11.2015b).
Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/15/pikakysely-70-kokee-etta-pariisi-voi-toistua-suomessa-ratkaisuna-rajojen-sulkeminen/>
- Kalle Aaltonen: Tuo Pariisin terroristi-isku pistää miettimään entistä enemmän tämän koko pakolaiskriisin järjettömyyttä (15.11.2015a). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/15/kalle-aaltonen-tuo-pariisin-terroristi-isku-pistaa-miettimaan-entista-enemman-taman-koko-pakolaiskriisin-jarjettomyutta/>
- Ai terrorismilla ei ole mitään tekemistä islamin kanssa? (14.11.2015e). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/14/ai-terrorismilla-ei-ole-mitaan-tekemista-islamin-kanssa/>
- Silminnäkijät ja eeloojääneet jakavat tarinoitaan: "Kännykkä pelasti henkeni!" (14.11.2015d). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/14/silminnakijat-ja-eloonjaaneet-jakavat-tarinoitaan-kannykka-pelasti-henkeni/>
- Lukija: Terrori-isku Suomessa-kirja – Sattuikin Ranskassa (14.11.2015c). Juttu oli poistettu MV-lehden arkistosta, kun linkit tarkistettiin 20.2.2018.
- Suvakkialymystö SPR:n avustuksella on avannut helvetinportit (14.11.2015b). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/14/suvakkialymysto-sprn-avustuksella-on-avannut-helvetinportit/>
- Mikko Hamunen: Pariisissa paukkui, Suomessa vaarana suomalainen mies (14.11.2015a). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/11/14/mikko-hamunen-pariisissa-paukkui-suomessa-vaarana-suomalainen-mies/>
- Hätämajoituskuskeskus kiristää tunnelmia Hennalassa (27.9.2015b). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/09/27/hatamajoituskuskeskus-kiristaa-tunnelmia-hennalassa/>
- Kaapumies osoitti lähes täydellistä tilanneälyä pukeutumisellaan (27.9.2015a). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/09/27/kaapumies-osoitti-lahes-taydellista-tilannealya-pukeutumisellaan/>
- Perskeko-hallitus "tuomitsee" Lahden tapahtumat – muttei monikulttuurisia raiskauksia! (25.9.2015b).
Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/09/25/perskeko-hallitus-tuomitsee-lahden-tapahtumat-muttei-monikulttuurisia-raiskauksia/>
- Halloween came early this year? No, it is just Finns demonstrating outside a refugee centre (25.9.2015a).
Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/09/25/halloween-came-early-this-year-no-it-is-just-finns-demonstrating-outside-a-refugee-centre/>
- Kymmenen bussia täynnä "pakolaisia" matkalla Lahteen! (24.9.2015). Saataavilla: <https://mvlehti.net/2015/09/24/kymmenen-bussia-taynna-pakolaisia-matkalla-lahteen/>

Kaikki linkit tarkistettu 5.9.2018.